

velja samo za beljakovinsko, maščobno in sladkorno, ampak tudi za vitaminsko vsebnost. Tako se spreminja vsebnost C-vitamina tudi 15-krat. Raziskovali so tudi vsebnost vitaminov v čebeljem mlečku. Vsebnost pyridoxola (B-6) je julija in avgusta več kot podvojena, isto pa velja tudi za rastni faktor bioterin, ki je podoben vitaminu pantotenske kisline.

Čebelarji dobro vedo, da je samo dobro hranjena čebelja družina, ki ima primerne čebele vseh starosti, sposobna vzrediti visokovredne in kakovostne matice. Tako ima mleček, ki ga dobivajo matične ličinke, v primeru s čebeljim 20-krat večjo vsebnost pantotenske kisline in bioterina, večja pa je tudi vsebnost pyridoxola.

Podobno kažejo tudi ugotovitve vitaminske vsebnosti čebeljih mlečkov pri ostarelih čebelah dojljah in tudi v mlečkih pomanjkljivo hranjenih čebeljih družin. Raziskovalci se strinjajo, da prehranjevanje ličink odločilno vpliva na razvojne sposobnosti odraslih čebel. Vemo tudi, da je vsebnost beljakovin, maščob in vitaminov pri mladih čebelah odvisna od sezonskega nihanja.

Očividno se to ne dogaja samo v času razvoja krmilnih in voskovnih žlez ter maščobnih teles ob izvalitvi, ampak tudi pozneje, ko lahko s primerno krmo vplivamo na voskovne in krmilne žleze, na gradilno sposobnost čebele, na možnost zaleganja in tudi na življenjsko dobo.

Zaradi pomanjkanja obnožine in medicine pa se ob toplem letnem času in pri današnjem načinu čebelarjenja (preizdatno krmljenje neučinkovitega sladkorja, pomanjkanje obnožinske paše), pogosto pojavljajo tudi različni stresni pojavi.

V prihodnosti moramo posvetiti večjo pozornost oskrbi čebeljih družin z obnožino in vitamini, in sicer ne samo zaradi boljšega razvoja, ki ga priporočajo raziskovalci, ampak posebno zaradi varoze, ki se je zdaj razširila že skoraj povsod. Čebelje družine, ki so dobro oskrbovane z beljakovinami, vitamini, mineralnimi snovmi in sledovi bioaktivnih elementov, se odlikujejo s svojo vitalnostjo in večjo odpornostjo proti škodljivcem, ki uničujejo čebele in zalego. (Povečana je njihova odpornost proti bakterijam, rikacijam in virusnim obolenjem.)

MED BASKOVSKIMI ČEBELARJI

FRANC ŠIVIC

Kadar beremo ali poslušamo razburljive novice o dogajanjih v Baskiji, deželi na skrajnem severozahodu Španije, dobimo vtis, da je to pravo leglo teroristov in sepa-

ratistov, ki se z vsemi sredstvi borijo za odcepitev od španske države. Ko pa človek to deželo in njene ljudi spozna poglobljeje, se predstave o njih korenito spremenijo.

Zaradi vlažne atlantske klime so marsikje v Baskiji nakladni panji še dodatno zaščiteni s skupno streho.

Vladni referent za čebelarstvo g. José Ramon ob skupini panjev na društvenem poskusnem stojišču.

Že nekaj let uspešno razvijam poslovne odnose z enim od baskovskih podjetij v Vitoriji, kar mi daje tudi obilo priložnosti za vzpostavljanje čisto človeških in celo prijateljskih stikov. Vedno bolj ugotavljam, da smo si Slovenci in Baski v marsičem zelo podobni. Eni in drugi se lahko pohvalimo s čednostmi, kot so delavnost, skromnost, poštenost, redoljubnost, če se omejim le na nekatere najbolj značilne. Baski so potomci Keltov, v žilah njihovih južnih sosedov Špancev pa se pretaka mešanica romanške in arabske krvi. Nič čudnega torej, če je med obema narodoma prihajalo in če občasno še prihaja do hudih nesoglasij.

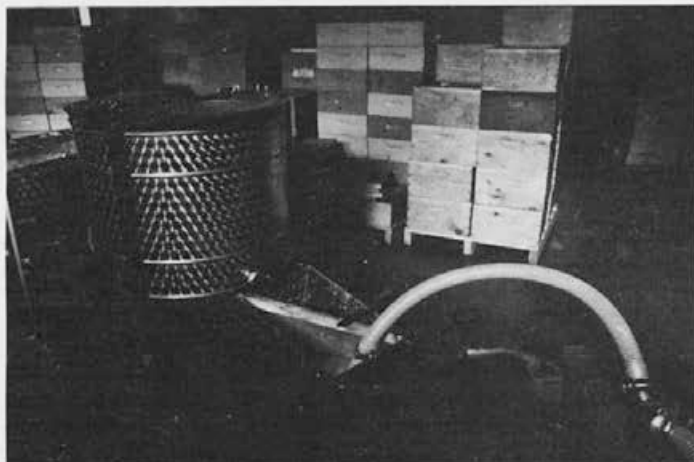
Med poslovnimi obiski v Baskiji, natančneje v Alavi, eni od provinc dežele, sem se spoznal tudi z njihovim čebelarstvom. Moj poslovni partner me je seznanil z g. José Ramonom, referentom za čebelarstvo pri lokalni upravi, ki me je med zadnjim obiskom v juniju natančno informiral o stanju v tej kmetijski panogi in mi tudi razkazal nekaj zanimivih čebelarskih objektov.

Na prvem mestu moram omeniti živinorejsko zadrugo Artalde v Lahozu, ki jo vodi skupina mladih agronomov in njihovi družinski člani. Še pred nekaj leti je bila vasica obsojena na počasen propad, saj se nahaja v težko dostopni dolini med visokimi hribi. V njej je životarila le peščica starih ljudi. Na pobudo deželne uprave, ki je ponudila izdatno denarno pomoč, se je v ta pozabljeni kraj vselila peščica zagnanih agrono-

mov in ustanovila živinorejsko zadrugo, ob njej pa čebelarski obrat z okoli 600 panji. Dolina in njena okolica slovita po izdatni paši za govedo in čebele. Glavni vir medu predstavlja ena od mnogih vrst res iz družine Ericacea (vreskovke). Cvete julija in v ugodnih letih izdatno medi. Njen med je izredno aromatičen. Na domačem in tudi na tujem trgu dosega do petkrat višje cene od običajnega španskega medu. Vodja zadruge mi je pojasnil, da je čebelarski obrat rentabilen že pri povprečnem letnem donosu 20 kilogramov na panj, ker pa vzrejajo tudi matice za prodajo in pridelujejo še cvetni prah ter matični mleček, je njegova bodočnost zagotovljena.

Kot posebno zanimivost moram omeniti, da so s projektom Artalde uspeli pritegniti pozornost Evropske gospodarske skupnosti s sedežem v Bruslju, ki ji je dala izdatno finančno pomoč. Z njenim denarjem so kupili najmodernejšo linijo za točenje in pakiranje medu francoskega podjetja Thommas, linijo, s katero se lahko pohvali le malo čebelarskih obratov v Evropi.

V provinci Alava je 947 čebelarjev in 9.673 naseljenih panjev. Med njimi ni niti enega poklicnega čebelarja in samo sedem je takih, ki imajo več kakor 75 panjev. Verjetno tudi oni poznajo pregovor, da muha ne da kruha. Donosi medu so namreč nezanesljivi, kajti v izrazito atlantski klimi je poleti le malo zares ugodnega vremena za bero. Drugi vzrok pa je v dejstvu, da je bilo

Del linije za točenje na živinorejsko-čebelarškem obratu Artalda v Lahozu.
Foto: F. Šivic

čebelarstvo do nedavnega zapostavljena kmetijska panoga in zato tudi slabo razvito. Še danes je mogoče tu in tam videti posamič stoječe drevesne votlake, domačini jih imenujejo »cuezos«, v katerih si čebelji roji po svoji volji gradijo satje, kakor nekoč pri nas v kranjcih. Šele s pojavom varoze, ko so začele čebele na veliko umirati, se je deželna uprava zganila in sprejela vrsto ukrepov za zaščito in dvig zapostavljene panoge. V provinci Alava je bila ustanovljena čebelarška organizacija, pravzaprav društvo Apial, v katero je vključenih 300 čebelarjev, poklicno pa deluje v njej tudi kmetijski tehnik pospeševalec. Država plača 80 odstotkov vseh stroškov, ki nastajajo z delovanjem organizacije. Tolikšna je bila finančna udeležba države tudi pri po-

stavitvi poskusnega čebelarstva z okoli 200 panji, kjer bodo vzrejali matice in za svoje člane organizirali tečaje.

Toda to še ni vse. Član društva, ki kupi na primer panje, roje, točilo ali kakšen drug del opreme, dobi od vlade 20 odstotkov subvencije, če pa kupi nove panje, da bi z njimi zamenjal stare votlake, znaša subvencija kar 75 odstotkov. Do leta 1991 morajo vsi člani društva zamenjati panje z nepremičnim satjem z modernimi panji.

In še eno ugodnost imajo od leta 1988 dalje organizirani in tudi neorganizirani čebelarji v deželi na sončni strani Pirenejev: vsa zdravila proti varozi so brezplačna. Le kdaj bomo česa takega deležni mi, čebelarji na sončni strani Alp?

Bolezni čebel

KAKO POMEMBNA JE PRAVILNA UPORABA ZDRAVIL PRI ZATIRANJU POAPNELE ZALEGE

JOSIP KUŠAK

Poapnela zalega je pri čebelah že dolgo znana nalezljiva bolezen. Ves čas je veljalo mnenje, da je to blaga bolezen, ki je ni težko zatirati (Tomašec, 1955) in da se pojavi, kadar so ličinke oslabele zaradi zunanjih dejavnikov. V zadnjih desetih letih pa je ta bolezen postala za čebelarje hud

problem. Če želimo uspešno čebelariti, ji moramo posvetiti vso pozornost – o tem govori cela vrsta tujih in domačih avtorjev. Strokovnjaki še vedno mislijo, da se je ta bolezen razširila, ker so se spremenili pogoji, ne pa zato, ker bi se povečala patogenost povzročitelja.